

1.6.2026

EOAK/4040/2025

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Mikko Sarja

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Eeva-Maria Tuominen

KELAN TOIMIHENKILÖN NIMEÄ KOSKEVAAN TIETOPYYNTÖÖN VASTAAMINEN

1 KANTELU

Kantelija arvosteli Kansaneläkelaitoksen (Kela) menettelyä tietopyyntöä koskevassa asiassa. Kantelijan kirjoitukseensa liittämän kuvaruutukopion mukaan hän pyysi 1.9.2023 saada tiedokseen tietyn Kelan toimihenkilön esimiehen nimen. Kela vastasi kantelijalle viestillä 11.9.2023, ettei Kela luovuta eteenpäin toimihenkilöiden tai esihenkilöiden tietoja. Kantelija pyysi 11.9.2023 saada tiedokseen tämän viestin lähettäneen toimihenkilön nimen. Kantelija pyysi myös 26.9. ja 8.11. hänelle viestejä lähettäneiden toimihenkilöiden nimet. Kela vastasi hänelle viestillä 9.11.2023, että tietopyyntökyselyihin vastataan erikseen. Kantelijan mukaan Kela ei ollut vastannut hänen tietopyyntöihinsä kantelun tekohetkeen mennessä.

2 SELVITYS

2.1 Kantelijan aikaisempi kantelu eduskunnan oikeusasiamiehelle (EOAK/5777/2023)

Kantelijan aikaisempi kantelukirjoitus oikeusasiamiehelle Kelan menettelystä tietopyyntöasiassa on ratkaistu 7.12.2023 (EOAK/5777/2024). Kela antoi asiassa selvitystä 3.10.2023 (dnro 134/030/2023). Selvityksen liitteenä oli jäljennös kantelijan tietopyyntöihin antamaan kirjevastaukseen 5.9.2023. Tämä vastaus koski myös kantelijan 1.9.2023 tekemää tietopyyntöä. Vastauksen mukaan toimihenkilön esihenkilö ei ollut osallistunut kantelijan asian käsittelyyn, joten hänen nimeään ei ollut annettu kantelijalle. Vastauksessa todettiin myös, että kantelija voi tehdä rikosilmoituksen ilman tietoa kyseisen esihenkilön nimestä. Ratkaisussani ei ole otettu kantaa kantelijan 1.9.2023 esittämän tietopyynnön käsittelyyn Kelassa.

2.2 Kelan selvitys ja lausunto asiassa

Kantelun johdosta hankittiin Kelalta selvitys ja lausunto. Kela viittaa lausuntonaan perustoimeentulotuen palveluyksikön selvitykseen ja siinä esitettyyn pahoitteluun.

Palveluyksikön mukaan kantelijan 1.9.2023 lähettämään tietopyyntöön oli virheellisesti vastattu viestillä 11.9.2023, ettei Kela luovuta toimihenkilöiden tai esihenkilöiden nimiä. Asiakkaalle oli 1.9.2023 (kirjoitusvirhe, piti olla ilmeisesti 5.9.2023) annettu viestin kirjoittaneen toimihenkilön nimi, mutta ei esihenkilön nimeä.

Asiakkaan tietopyyntöihin 26.9. ja 8.11.2023 viestin lähettäneiden henkilöiden nimistä ei ollut vastattu, vaikka asiakkaalle oli kerrottu viestillä 9.11.2023, että tietopyyntöihin vastataan erikseen. Pyydetty tiedot oli lähetetty asiakkaalle kirjeitse 9.9.2025.

Kela pahoitteli kantelijalle, ettei se ollut vastannut asianmukaisesti ja julkisuuslain mukaisessa ajassa kantelijan kaikkiin tietopyyntöihin. Kela ilmoitti kiinnittävänsä huomiota lain mukaiseen menettelyyn ja julkisuuslaissa säädettyyn käsittelyaikaan.

3 RATKAISU

3.1 Oikeusohjeet

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Perustuslain 111 §:n 1 momentin mukaan oikeusasiamiehellä on oikeus saada viranomaisilta ja muilta julkista tehtävää hoitavilta laillisuusvalvontaansa varten tarvitsemansa tiedot.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki) 14 §:n 2 momentin mukaan tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muutoin kuuluu.

Samana pykälän 3 momentissa säädetään menettelystä silloin, kun viranomaisen henkilöstöön kuuluva kieltäytyy antamasta pyytäjälle hänen pyytämäänsä tietoja. Mikäli tietopyynnöstä kieltäydytään, on tietoa pyytävälle ilmoitettava kieltäytymisen syy, annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi ja tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedonpyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi, sekä annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista.

Saman pykälän 4 momentin mukaan tässä pykälässä tarkoitettu asia on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomaisella on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomaisella on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

3.2 Tietopyyntöjen käsittely

Oikeusasiamies ei voi päättää viranomaisen asiakirjojen julkisuudesta tai luovuttamisesta. Kysymys tietojen julkisuudesta ja salassapidosta kuuluu viime kädessä tuomioistuimen ratkaistavaksi. Tässä ratkaisussa on siten kyse ainoastaan Kelan menettelystä kantelijan esittämään tietopyyntöön vastaamisesta. Viranomaisella on julkisuuslain edellä selostettujen säännösten perusteella velvollisuus vastata sille esitettyihin asiakirjapyyntöihin ja noudattaa vastatessaan julkisuuslaissa säädettyä menettelyä.

Käytettävissä olleen aineiston mukaan kantelija oli ollut tyytymätön Kelan 31.8.2023 antamaan toimeentulotukipäätökseen ja pyytänyt viestillä 1.9.2023 tiedon hakemuksen ratkaisseen toimihenkilön esihenkilön nimestä. Kantelijan tietopyyntöön vastattiin kirjeellä 5.9.2023 ja viestillä 11.9.2023, ettei Kela luovuta toimihenkilöiden tai esihenkilöiden nimiä. Kantelija oli tyytymätön tähän nimettömään viestiin ja pyysi saada tiedokseen viestin lähettäneen toimihenkilön nimen. Kelan selvityksestä ei käynyt ilmi, että tieto viestin 11.9.2023 lähettäneen toimihenkilön nimestä olisi annettu kantelijalle.

Kantelija pyysi 26.9. ja 8.11.2023 tiedon hänelle viestejä lähettäneiden Kelan toimihenkilöiden nimistä. Hänelle vastattiin 9.11.2023, että tietopyyntöihin vastataan erikseen. Kela antoi pyydetty tiedot kantelijalle kuitenkin vasta 9.9.2025 sen jälkeen, kun olin 4.7.2025 pyytänyt Kelalta selvitystä asiassa. Tietopyyntöön vastattiin lähes kahden vuoden kuluttua tietopyynnön esittämisestä. Ilman kantelua Kela ei olisi todennäköisesti vastannut pyyntöön lainkaan.

Saadun selvityksen perusteella Kela ei ole noudattanut julkisuuslain määräaikoja ja menettelyllisiä säännöksiä tiedon antamisessa. Kela ei ole antanut kantelijalle tietoa siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi eikä tiedustellut kantelijalta, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi. Kantelija sai pyytämänsä tiedon toimihenkilön nimestä vasta kanneltuaan asiasta eduskunnan oikeusasiamiehelle.

Pidän Kelan menettelyä paitsi julkisuuslain vastaisena myös huolimattomana. Kantelijan perustuslain 21 §:ssä turvattu oikeus saada tietopyyntöasiansa asianmukaisesti Kelassa käsitellyksi ei ollut toteutunut.

Korostan vielä, että Kelan tulee seurata sille esitetyn tietopyynnön käsittelyä ja varmistaa tällä tavoin, että tietopyyntöön vastataan, tai jos tietopyyntöön ei voida suostua, noudatetaan julkisuuslaissa säädettyä menettelyä. Kelan on sisäisessä toiminnassaan myös huolehdittava siitä, että hyvän tiedonhallintatavan toteuttamiseksi annettujen säännösten, määräysten ja ohjeiden noudattamista valvotaan ja että sen henkilöstöllä on tieto näiden säännösten, ohjeiden tai määräysten soveltamisesta.

4 TOIMENPITEET

Annan Kansaneläkelaitokselle eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 10 §:n 1 momentin nojalla huomautuksen vastaisen varalle edellä kohdassa 3.2 selostetusta lainvastaisesta menettelystä. Tässä tarkoituksessa lähetän sille jäljennöksen tästä päätöksestäni